

Göteborgs Stad Trafikkontoret

# Torslanda tvärförbindelse - Genomförandestudie

## Artskyddsutredning

Uppdragsnr: 107 09 20 Version: 1.0 Datum: 2022-08-31



**Uppdragsgivare:** Göteborgs Stad Trafikkontoret  
**Uppdragsgivarens kontaktperson:** Per Carlberg  
**Konsult:** Norconsult AB, Theres Svenssons gata 11, 417 55 Göteborg  
**Uppdragsledare:** Karin Gamberg  
**Teknikansvarig:** Kurt Lundberg  
**Handläggare:** Mattis Arveström (Väg & Miljö AB)

|                |              |                          |                  |                 |                |
|----------------|--------------|--------------------------|------------------|-----------------|----------------|
| 1.0            | 2022-08-31   | Underlag till plansamråd | Kurt Lundberg    |                 |                |
| <b>Version</b> | <b>Datum</b> | <b>Beskrivning</b>       | <b>Upprättat</b> | <b>Granskat</b> | <b>Godkänt</b> |

Detta dokument är framtaget av Norconsult AB som del av det uppdrag dokumentet gäller. Upphovsrätten tillhör Norconsult. Beställaren har, om inte annat avtalats, endast rätt att använda och kopiera redovisat uppdragsresultat för uppdragets avsedda ändamål.

## ► Sammanfattning och samlad bedömning

Inom ramen för en genomförandestudie av planerad tvärförbindelse i Torslanda, Göteborg, har Norconsult AB fått i uppdrag att utreda påverkan på de utpekade arterna större vattensalamander och hasselsnok. Utredningen har baserats på underlag från såväl fältbesök som tidigare studier och fynd. Beställare har varit Göteborgs stad (Trafikkontoret).

Vidare har en separat artskyddsutredning avseende fåglar tagits fram. De fågelarter som bedömts vara av betydelse för genomförandestudien är nattskär, mindre hackspett och entita. Även dessa fågelarter beskrivs i aktuellt PM, för övriga fåglar hänvisas till separat utredning.

Utifrån det underlag som finns att tillgå görs bedömningen att risken för påverkan på bevarandestatus kan uteslutas för större vattensalamander, hasselsnok och nattskär. Detta dels för att det berörda området inte bedöms vara av vikt för arternas fortlevnad, dels för att vägen inte bedöms påverka förutsättningarna för omgivningen att hysa nämnda arter. Landskapet kommer även fortsättningsvis att den erbjuda den ekologiska funktion (KEF) arterna kräver. Det finns inget som tyder på att det krävs några särskilda åtgärder för att upprätthålla KEF avseende livsmiljöer för arterna.

Undantagen från ovan utgörs av mindre hackspett och entita. Exploateringen bedöms ha en sådan påverkan att KEF avseende häckningsmöjligheter för arterna riskerar att försämrats. För mindre hackspett bedöms påverkan vara så liten att den bör kunna hanteras med biotopförstärkande åtgärder. Även om det finns beslut som pekar på att biotopförstärkande åtgärder inte är tillräckliga, anses de i det här fallet kunna räcka. Detta då ingreppet är förhållandevis litet samt att det finns lämpliga miljöer i omgivningen att arbeta med. För entita riskerar dock påverkan bli större. Ett välutformat program för biotopförstärkande åtgärder, vilka påbörjas några år innan exploateringen, skulle möjligen kunna fungera eftersom omgivningen hyser tillgång på lämpliga miljöer att arbeta med. Påverkan på KEF avseende häckningsmiljöer kan dock inte uteslutas.

Ovanstående bedömning gäller även den lagstiftning som träder i kraft 1 oktober 2022, vilken pekar på att en skada på livsmiljön kräver fokus om den påverkar möjligheten att bibehålla populationen av en fågelart på en tillfredsställande nivå. Eftersom mindre hackspett och entita båda är rödlistade (NT) och uppvisar en negativ beståndsutveckling på nationell nivå kan de anses beröras av de nya formuleringarna. Hur den nya lagstiftningen kommer att tolkas i praktiken är dock i dagsläget oklart. Eftersom båda arterna är förhållandevis spridda i Göteborgsregionen kan det finnas utrymme för en annan tolkning, dvs. att detaljplanen inte innebär sådan skada att den påverkar möjligheten att bibehålla populationerna på tillfredsställande nivåer.

|          |                                                  |           |
|----------|--------------------------------------------------|-----------|
| <b>1</b> | <b>INLEDNING .....</b>                           | <b>5</b>  |
| 1.1      | BAKGRUND OCH SYFTE .....                         | 5         |
| 1.2      | UNDERLAG .....                                   | 5         |
| 1.3      | LAGSTIFTNING .....                               | 5         |
| <b>2</b> | <b>BESKRIVNING AV ARTER .....</b>                | <b>7</b>  |
| 2.1      | STÖRRE VATTENSALAMANDER .....                    | 7         |
| 2.2      | HASSELSNOK .....                                 | 10        |
| 2.3      | NATTSKÄRRA .....                                 | 11        |
| 2.4      | MINDRE HACKSPETT – NT .....                      | 13        |
| 2.5      | ENTITA – NT .....                                | 15        |
| <b>3</b> | <b>PÅVERKAN TILL FÖLJD AV DETALJPLANEN .....</b> | <b>19</b> |
| 3.1      | STÖRRE VATTENSALAMANDER .....                    | 19        |
| 3.2      | HASSELSNOK .....                                 | 19        |
| 3.3      | NATTSKÄRRA .....                                 | 19        |
| 3.4      | MINDRE HACKSPETT .....                           | 20        |
| 3.5      | ENTITA .....                                     | 21        |
| <b>4</b> | <b>REFERENSER .....</b>                          | <b>22</b> |

# 1 Inledning

## 1.1 Bakgrund och syfte

På uppdrag av Göteborgs stad (Trafikkontoret) genomför Norconsult AB en genomförandestudie för den tvärförbindelse som planeras mellan Syrhålamotet och Kongahällavägen. I samband med projektet har det uppstått ett behov av att utreda om det finns risk att de utpekade arterna hasselsnok och större vattensalamander påverkas negativt den föreslagna vägdragningen. I detta PM redovisas resultatet av denna utredning.

Vidare har en separat artskyddsutredning avseende fåglar tagits fram. De fågelarter som bedömts vara av betydelse för genomförandestudien är nattskär, mindre hackspett och entita. Även dessa fågelarter beskrivs i aktuellt PM, för övriga fåglar hänvisas till separat utredning.

Syftet med en artskyddsutredning är att bedöma behovet av att söka dispens från bestämmelserna i 4 § Artskyddsförordningen. Den utförs för att bedöma om pågående plan påverkar bevarandestatusen eller landskapets kontinuerliga ekologiska funktion (KEF) avseende livsmiljöer och förutsättningar för utpekade djurarter, samt att planområdet ska kunna bebyggas som planerat när detaljplanen vunnit laga kraft.

Artskyddsutredningen har genomförts i anslutning till att ny lagstiftning träder i kraft. Enligt den nu gällande lagstiftningen berörs samtliga fågelarter av fridlysning enligt 4 § artskyddsförordningen. I dagsläget gäller alltså att det enligt fjärde punkten i nämnda paragraf är förbjudet att förstöra eller skada livsmiljöer oavsett art. Från och med 1 oktober 2022 gäller dock fjärde punkten enbart om skadan är av sådan grad att den är av betydelse för upprätthållandet av en tillfredsställande population. I princip innebär det att endast rödlistade arter, arter som omfattas av fågeldirektivets bilaga 1 eller uppvisar en negativ populationstrend eventuellt kan anses beröras av fjärde punkten i 4 paragrafen. Det är dock för tidigt att säga vad som kommer att gälla i praktiken. Det är sannolikt att anpassning till lokala förhållanden är av vikt vid bedömning av störningens betydelse.

## 1.2 Underlag

Artskyddsutredningen grundar sig främst i följande underlagsutredningar:

- Naturvärdesinventering Torslanda tvärförbindelse (Norconsult 2020).
- Riktad inventering av hasselsnok vid möjlig övervintringsplats – Torslanda tvärförbindelse (Korsviken Natur 2021)
- Utpekande av livsmiljöer för större vattensalamander, Calluna 2010.
- Artskyddsutredning, fåglar med tillhörande fågelinventering, Väg Miljö, 2022

Som komplement till ovan nämnda underlag har även fynddata från Artportalen studerats. Därefter har det för varje enskild art bedömts i vilken mån den nyttjar utredningsområdet, om området är av betydelse för artens fortlevnad i landskapet, samt om exploateringen inom planområdet riskerar att påverka den kontinuerliga ekologiska funktion (KEF) med avseende på artens krav på livsmiljö.

## 1.3 Lagstiftning

Syftet med en artskyddsutredning är att bedöma behovet av att söka dispens från bestämmelserna i 4 § Artskyddsförordningen, vilken idag säger följande:

4 § I fråga om vilda fåglar och i fråga om sådana vilt levande djurarter som i bilaga 1 till denna förordning har markerats med N eller n är det förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda djur,

2. avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder,
3. avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och
4. skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser.

Från och med 1 oktober 2022 träder en ändring av 4 § i kraft, vilken främst påverkar skydd av fåglar. I den nya paragrafen lyfts fåglarna ut enligt nedan:

4 § Det är förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda fåglar,
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon,
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma, och
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid, om inte störningen saknar betydelse för att

- a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
- b) återupprätta populationen till den nivån.

Störning innebär i det här fallet även negativ påverkan på livsmiljö. Exempel på omständigheter som kan tala för att populationsnivån inte kan anses vara tillfredsställande är att den aktuella fågelarten är nationellt rödlistad, finns upptagen på fågeldirektivets bilaga 1 eller att populationen har genomgått en konstaterad kraftig minskning. I övriga fall är utgångsläget att störningen inte bör vara av sådan grad att punkt 4 aktiveras.

De skäl för dispens som föreligger från 2022-10-01 är följande:

14 § Länsstyrelsen får i det enskilda fallet ge dispens från förbudet i 4, 5 och 7 §§ som avser länet eller en del av länet.

En dispens får ges endast om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,
  2. om dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, och
  3. dispensen behövs
- a) för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter,
  - b) för att undvika allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom,
  - c) av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse,
  - d) för forsknings- eller utbildningsändamål,
  - e) för återinplantering eller återinförsel av arten,
  - f) för den uppfödning av en djurart eller den artificiella förökning av en växtart som krävs för återinplantering eller återinförsel enligt e,
  - g) för att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i liten omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar i en liten mängd.

## 2 Beskrivning av arter

### 2.1 Större vattensalamander

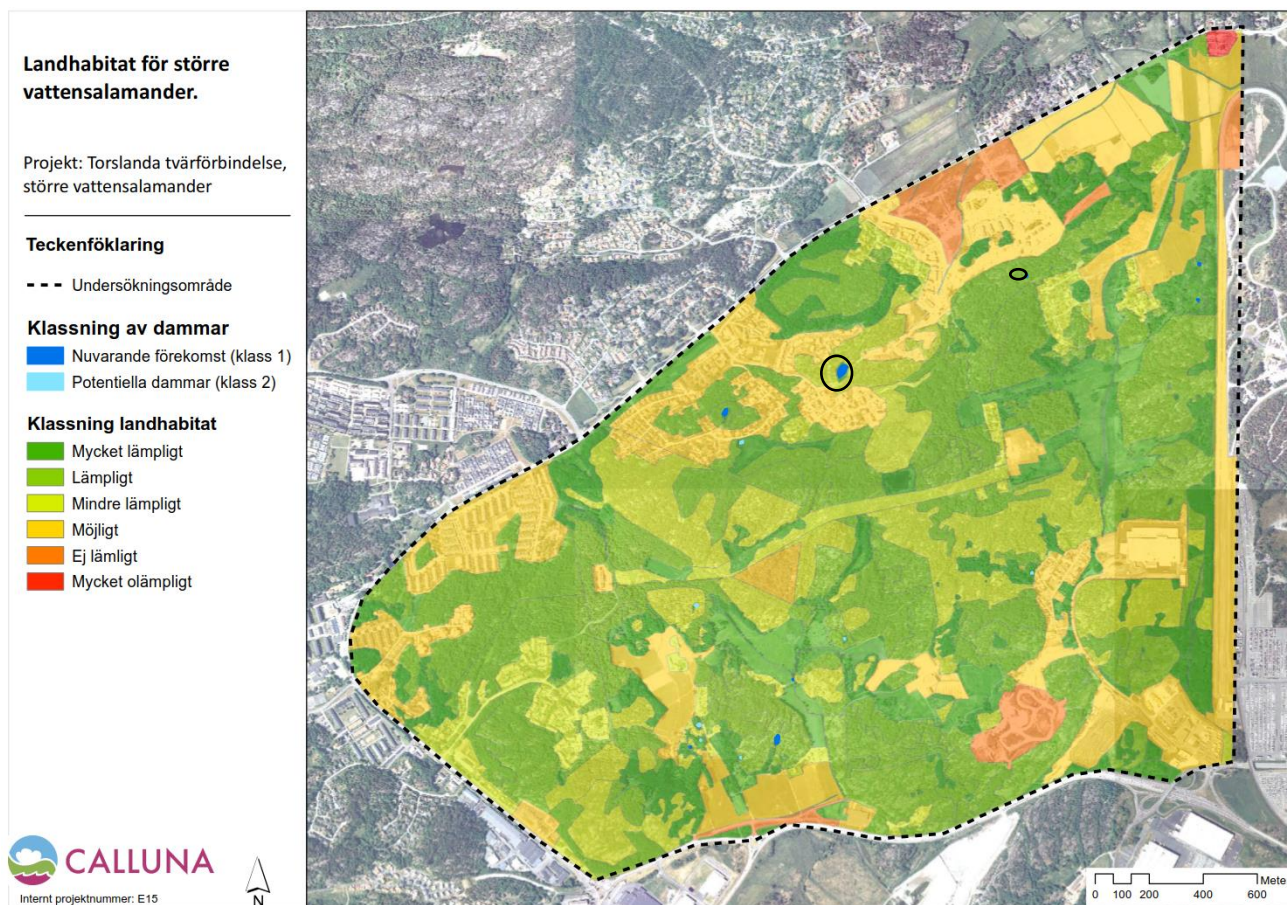
#### Ekologi

Under större delen av året lever den större vattensalamandern på land. Endast under lekperioden (april-juni) besöker den vattenmiljöer. Resterande delen av året håller den vanligen till i fuktig, huvudsakligen lövdominerad skog. Där lever den under murkna trädstammar och stubbar, i smånagargångar, under mossbeksädda stenar och i blockterräng. Sällsynt påträffas arten även i mer öppen terräng, exempelvis fuktiga hagar med högvuxet gräs eller på vägar under vandring (ArtDatabanken 2021a).

Salamandern förökar sig under våren och försommaren. Småvatten som lämpar sig för reproduktion är permanenta vattensamlingar med en bredd av minst 10 meter och ett minimidjup över 0,5 meter. Undantag förekommer dock, men på grund av den långa akvatiska utvecklingsperioden är arten känslig för uttorkning. Larverna, som delvis är frisimmande, faller lätt offer för rovdjur, i synnerhet rovfisk. Miljöer utan inslag av rovfisk föredras därför av arten. Andra önskvärda förhållanden på leklokalerna är hög mångfald av vattenväxter och ryggradslösa djur (ArtDatabanken 2021a).

#### Förekomst inom/i anslutning planområdet

Det finns inga rapporterade fynd av större vattensalamander från planområdet de senaste tjugo åren, 2001–2021 (ArtDatabanken 2021b). Närmaste fynd i Artportalen är gjorda cirka två-tre kilometer norrut. En tidigare landskapsanalys genomförd av Calluna (2009) pekar inte ut några lekvatten inom planområdet, men anger förekomster cirka 500-600 meter öster och väster om detta (Figur 1). Vidare pekas hela området ut som intressant med avseende på landmiljöer (Figur 1). Således är det troligt att arten förekommer inom planområdet, åtminstone i någon omfattning.



Figur 1. Utklipp från Callunas utredning från 2009. Landmiljöerna inom planområdet bedöms överlag som lämpliga (mindre lämpliga-mycket lämpliga) för större vattensalamander. Dammarna med förekomster pekas ut 500-600 meter öster och väster om planområdet (inringade).

## Förekomst i omgivningen

Större vattensalamander är spridd i anslutande delar av Göteborgs stad. Vid sökning i Artportalen (2011–2021) konstateras 57 fynd inom Göteborgs stad, vilket tyder på att arten är tämligen spridd (Figur 2) (ArtDatabanken 2021b). Arten är troligen förbisedd.



Figur 2. Förekomst i omgivningen

Större vattensalamander är spridd i anslutande delar av Göteborgs stad. Vid sökning i Artportalen (2011–2021) konstateras 57 fynd inom Göteborgs stad, vilket tyder på att arten är tämligen spridd (Figur 6) (ArtDatabanken 2021b). Arten är troligen förbisedd. Fynd av större vattensalamander har rapporterats från spridda delar av Göteborgs stad.

## 2.2 Hasselsnok

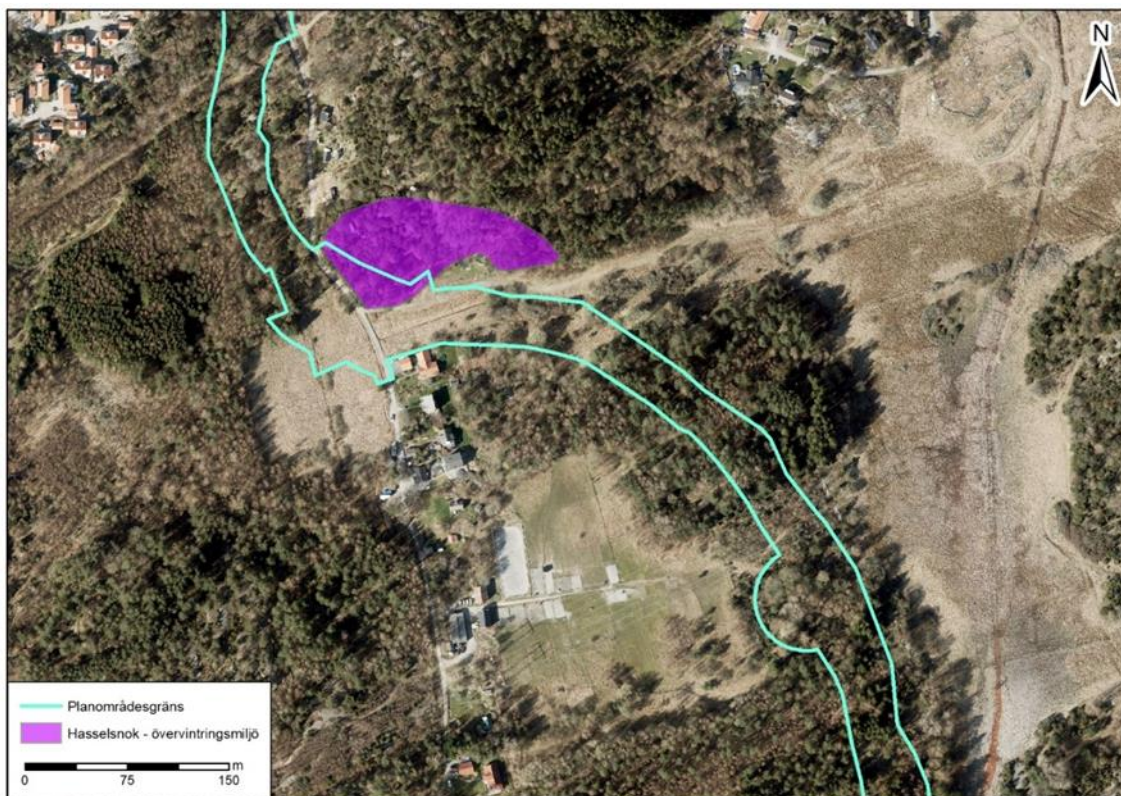
### Ekologi

Hasselsnoken är en värmekrävande art som nästan bara påträffas i områden med stor andel block eller berg i dagen. Biotoperna har företrädesvis en tät markvegetation och är belägna i ett solexponerat läge. Exempel på biotoper är lövskogsbryn, ljunghedar och hagmarker samt hållar med gles tallskog. Inte sällan påträffas individer i eller i anslutning till byggnader och det händer även att den övervintrar i husgrunder (ArtDatabanken 2021a).

Huvudsakligen prederar hasselsnoken på andra reptiler, näbbmöss eller smågnagare. Även huggormar av ungefär samma storlek fångas. Likt boa- och pytonormar slingrar den sig runt sitt byte för att hålla fast det medan den sväljer djuret. Arten övervintrar från början av oktober till månadsskiftet mars–april, medan parningstiden infaller i maj. Ungarna (3–15 per kull) föds i augusti–september, men hasselsnoken reproducerar sig troligen inte varje år. Till artens predatorer hör kråkfåglar, vråkar, katter och mårddjur (ArtDatabanken 2021a).

### Förekomst inom/i anslutning planområdet

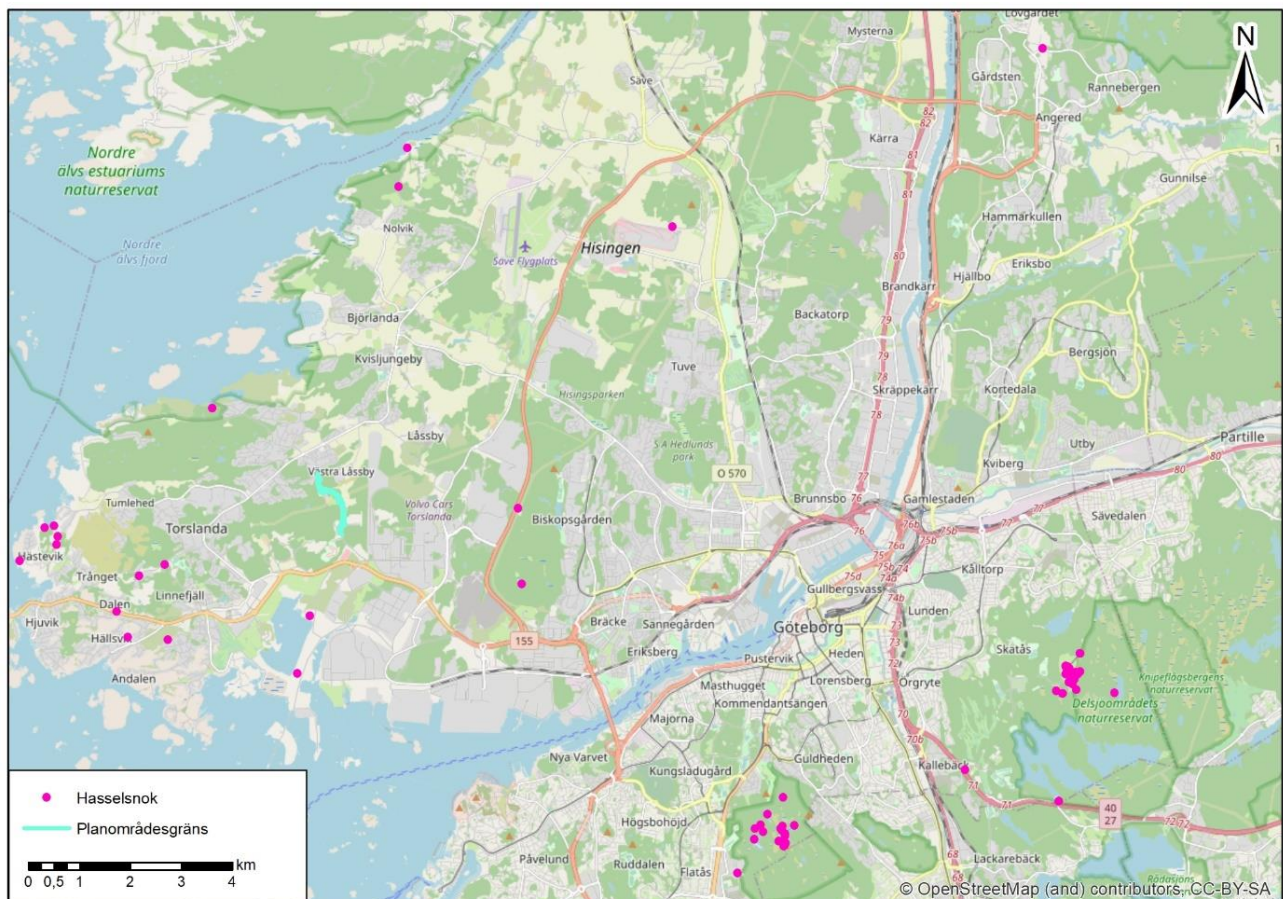
Enstaka fynd av hasselsnok har gjorts i anslutning till planområdet och det är känt att arten förekommer i skogsmiljöer på Hisingen. Kartläggning av potentiella övervintringsmiljöer visar att tänkbara habitat finns (Figur 3). Inventering genomförd av Korsviken natur visar dock att arten med största sannolikhet inte nyttjar detta område för övervintring (Andrén 2021). Bedömningen är att hasselsnok hade noterats om området nyttjats av arten. I övrigt anses naturmiljön inom planområdet inte vara av optimal för hasselsnok.



Figur 3. Potentiell övervintringsmiljö för hasselsnok, som genom inventering dock avfärdats som habitat.

## Förekomst i omgivningen

Hasselsnok är spridd i anslutande delar av Göteborg stad. Vid sökning i Artportalen (2011–2021) konstateras 150 fynd inom Göteborgs stad, vilket tyder på att arten är tämligen spridd (Figur 4) (ArtDatabanken 2021b). Arten är troligen förbisedd då den är svårupptäckt och ofta förekommer i relativt otillgängliga miljöer.



Figur 4. Fynd av hasselsnok har rapporterats från spridda delar av Göteborgs stad. Punkterna visar säkra fynd, som kontrollerats av validator. Således saknas en del fynd som inte granskats.

## 2.3 Nattskärra

### Ekologi

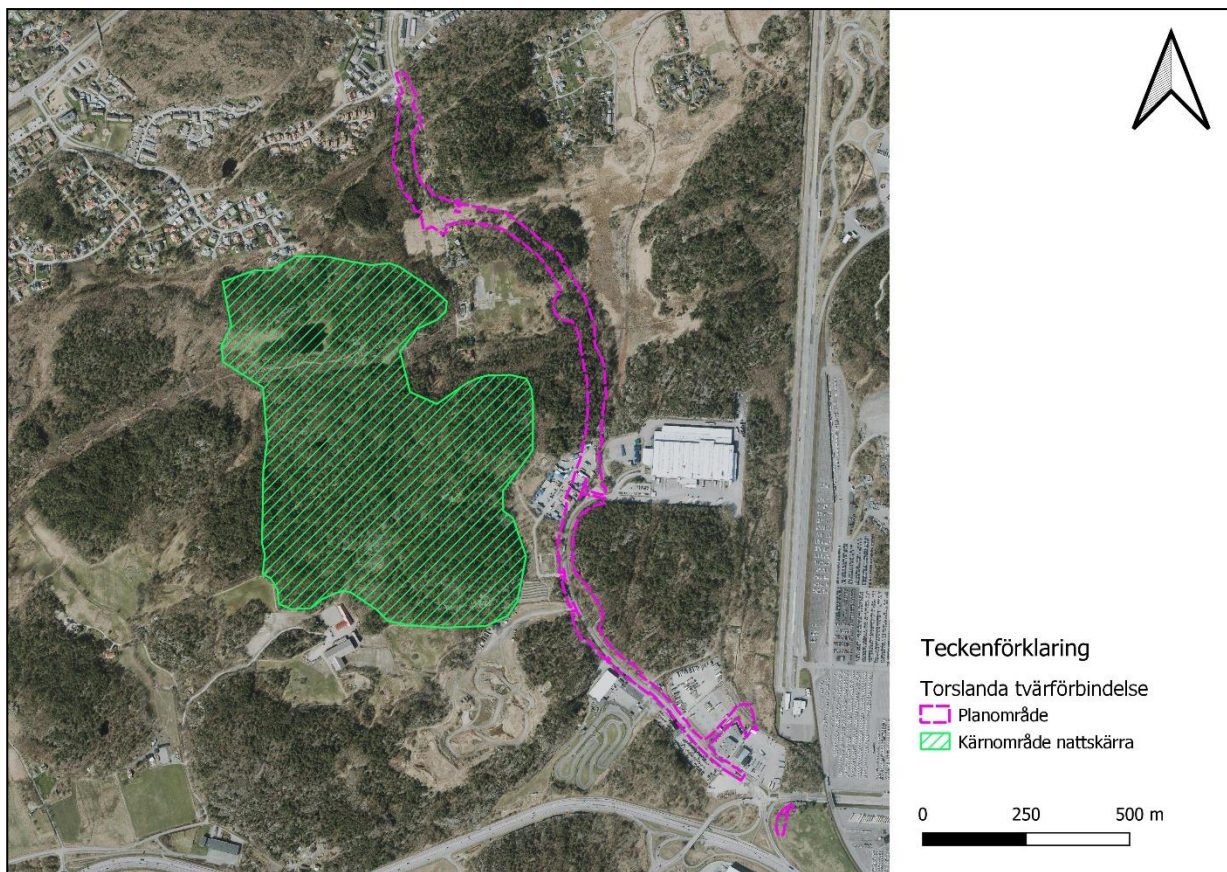
Nattskärren häckar i öppna eller glest trädbevuxna miljöer, huvudsakligen inom gles talldominerad skog och hyggen. De bästa reviren verkar förekomma i hedtallskog eller hållmarkstallskog. I sydligaste Sverige finns dock en betydande andel av beståndet i löv- och blandskog (ArtDatabanken 2022).

Nattskärren flyttar söderut under sensommaren (augusti-september) och anländer till Sverige i slutet av maj eller i början av juni. Födan utgörs av insekter som fångas i luften, antingen genom att arten silar "lufthavet" med sin stora mun, eller likt en flugsnappare gör utfall från en spaningsplats. Sisträdda metod används mest när det är ont om föda. Födosök sker i många olika miljöer, även över öppet vatten och öppna

ängsmarker. Undersökningar från Storbritannien visar att arten normalt rör sig ganska långa sträckor (åtminstone ett par kilometer) från boplaten under födosöket (ArtDatabanken 2021a).

### Förekomst inom/i anslutning planområdet

Det finns inga fynd av nattskärra från planområdet, men nyligen har flera fynd gjorts cirka en kilometer västerut. Detta område har tidigare pekats ut som ett kärnområde för arten (Figur 5) (Stadsbyggnadskontoret 2005). Vidare finns det aktuella fynd från skogsmiljöerna öster om planområdet (öster om våtmarksmiljöerna). Med tanke på att planområdet är beläget i ett stråk som förefaller vara relativt välinventerat, dels av lokala ornitologer, dels via tidigare studier, är det rimligt att anta att planområdet i sig inte erbjuder biotoper av den typ nattskärran kräver för sin häckning. Information från fältbesök och naturtypskarteringar pekar också mot att potentiella häckningsmiljöer endast förekommer i mindre omfattning, eftersom skogsmiljöerna inom planområdet överlag är tämligen tätvuxna. Däremot är det sannolikt att lufthavet ovanför planområdet nyttjas av födosökande nattskärror, eftersom de regelbundet söker sig längre sträckor från boplaten för att hitta mat.

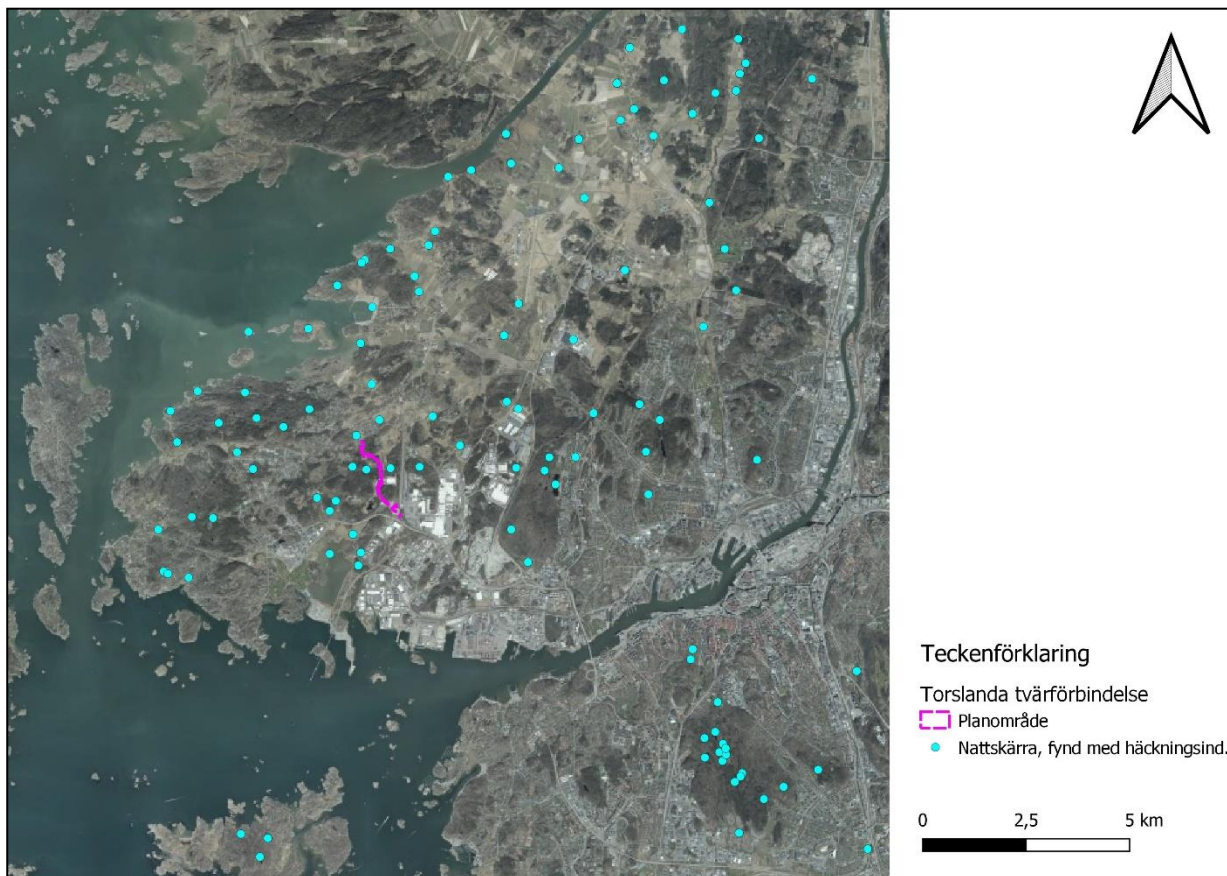


Figur 5. Utpekad kärnområde för nattskärra. Planområdet är beläget som närmast cirka 100 meter öster om kärnområdet.

### Förekomst i omgivningen

Nattskärran är spridd i anslutande delar av Göteborg och Mölndal. Såväl norrut som söderut finns ett stort antal fynd, vilket beror på den goda förekomsten av lämpliga livsmiljöer. Vid sökning i Artportalen (2000–2022) konstateras närmare 1000 fynd i kategorierna "möjlig reproduktion", "trolig reproduktion" och "säkerställd

reproduktion” inom Göteborgs och Mölndals stad, vilket tyder på att arten är tämligen allmän (Figur 6) (ArtDatabanken 2022).



Figur 6. Nattskärre förekommer tämligen spritt i Göteborgs stad och häckningsindikationer finns från samtliga större gröenstråk i kommunen. Punkterna visar fynd av säkra, troliga eller möjliga häckningar, perioden 2000–2022. Notera att fynd gjorts i anslutning till planområdet.

## 2.4 Mindre hackspett

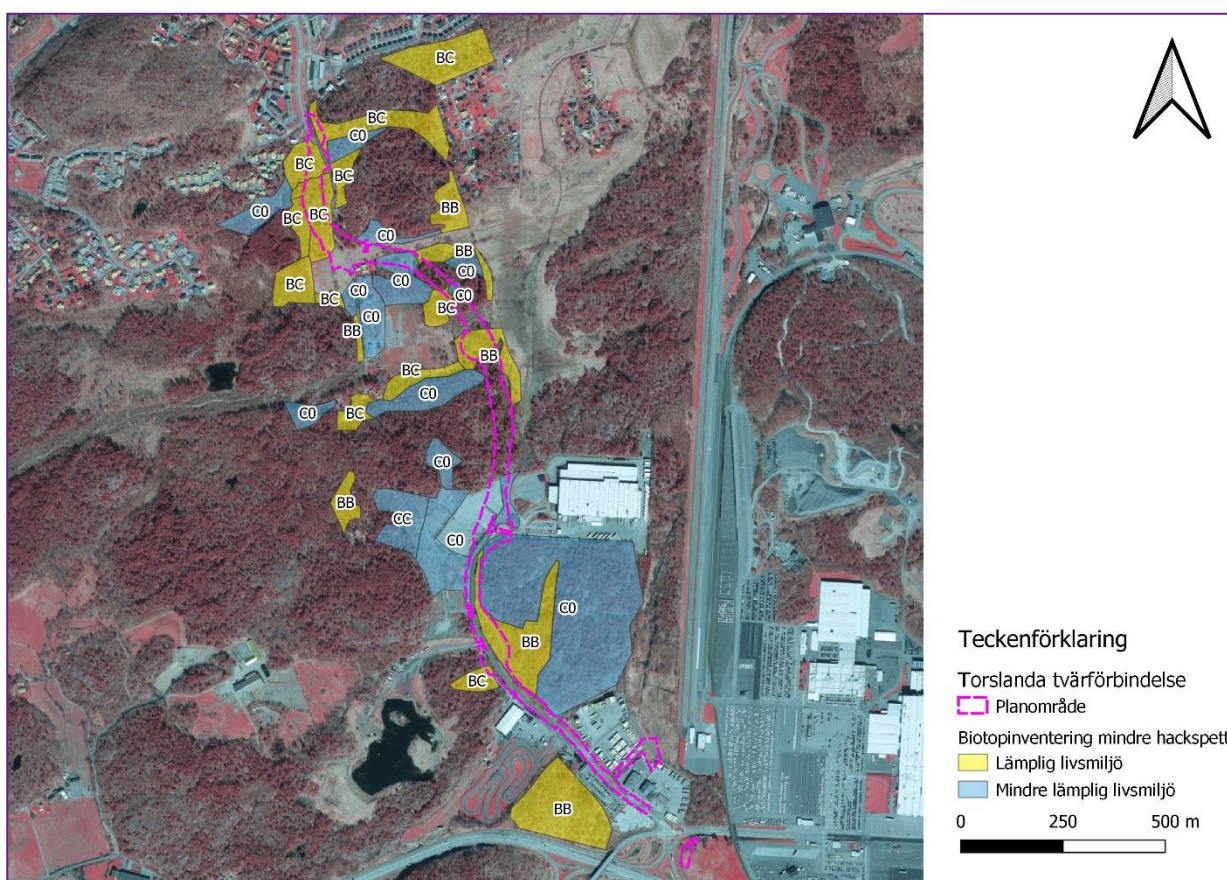
### Ekologi

Mindre hackspetten lever i löv- och blandskog med förekomst av äldre lövträd, i södra Sverige särskilt ädellövträd. Under vintern kan födosök ske även i äldre grandominerad skog, troligen för att den ger bättre skydd mot rovdjur och rovfåglar än ren lövskog. Lokalt kan även grov bladvass vara viktig vintertid. För häckning krävs döda lövträd (i regel klibbal eller björk), men boträd är sannolikt sällan en begränsande faktor. I stället tycks födotillgången under senvinter och vår vara viktig i detta avseende. För att häcka framgångsrikt behöver ett par cirka 40 hektar äldre lövdominerad skog inom ett område på upp till 200 hektar. Revirets storlek ökar med lövskogens uppsplittring. Under vintern utsträcks födosöket till ett större område på flera hundra hektar.

Den svenska populationen uppskattas till 4200 par. Beståndet förefaller ha minskat de senaste åren, men säkra siffror saknas. Röddlistad, NT.

## Förekomst inom/i anslutning planområdet

Inom planområdet finns inslag av lövskogsmiljöer som sannolikt nyttjas av ett häckande par mindre hackspett. Förekomsten av lämpliga häckningsmiljöer inom planområdet är dock alldeles för litet för att ensamt utgöra ett revir. I stället ingår lövskogspartierna inom planområdet som en del i ett större område, som sträcker sig såväl åt öster som åt väster. Vid fågelinventeringen noterades en spelande individ strax nordöst om planområdet. Vidare pekades lämpliga livsmiljöer för arten ut (Figur 7 och Tabell 1). Totalt berörs 2,5 hektar lämplig livsmiljö för arten, varav cirka 1,1 hektar uppvisar goda förhållanden för häckning. För en mer detaljerad redovisning av lämpliga livsmiljöer för mindre hackspett, såväl födosöknings- som häckningsmiljöer, hänvisas till rapporten från fågelinventeringen (bilaga 1).



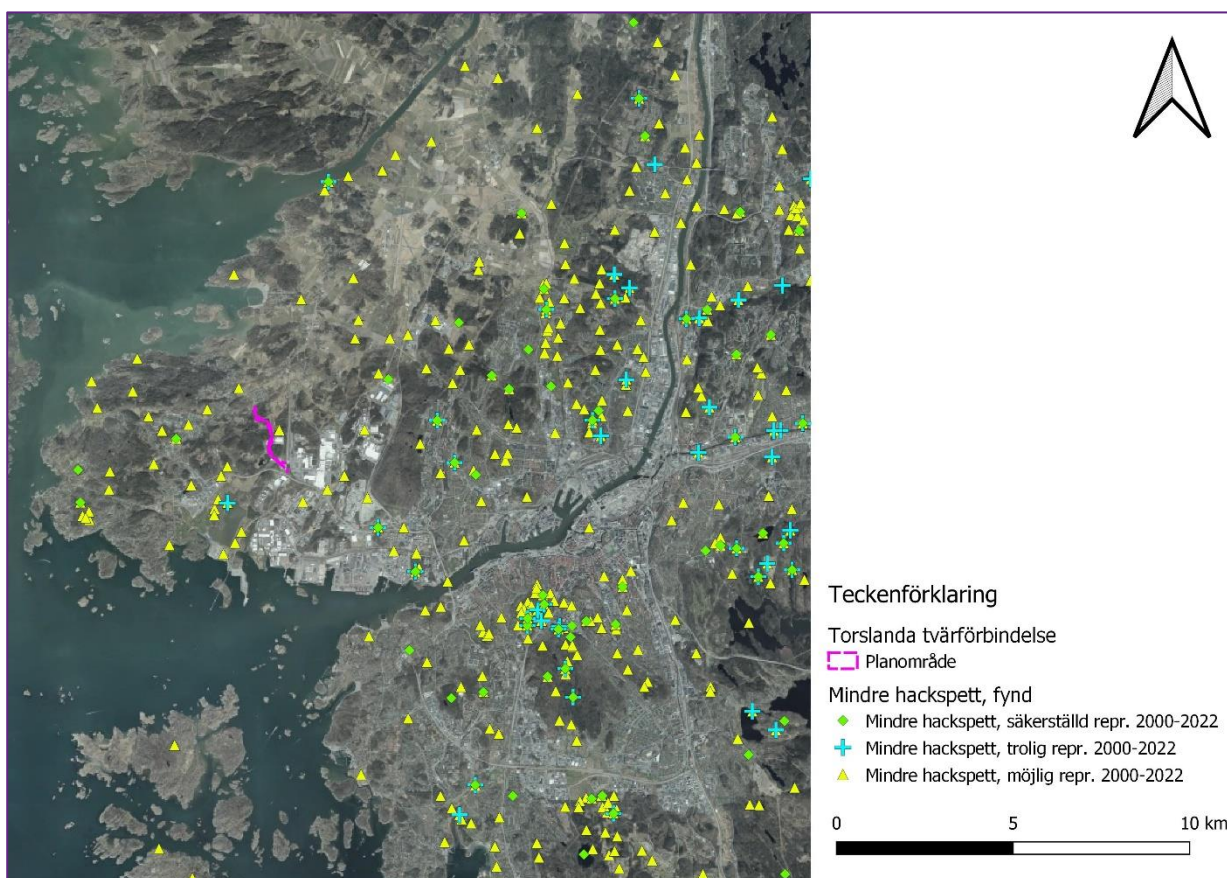
Figur 7. Livsmiljöer för mindre hackspett finns inom planområdet.

Tabell 1. Antal avgränsade livsmiljöer för mindre hackspett

| Antal delområden | Födosökning              | Häckning                 | Födosökning + häckning | Total areal |
|------------------|--------------------------|--------------------------|------------------------|-------------|
| 7                | Goda förhållanden        | Goda förhållanden        | BB                     | 9,9 hektar  |
| 11               | Goda förhållanden        | Mindre goda förhållanden | BC                     | 9,8 hektar  |
| 1                | Mindre goda förhållanden | Mindre goda förhållanden | CC                     | 1,4 hektar  |
| 14               | Mindre goda förhållanden | Saknar värde             | CO                     | 23,8 hektar |

## Förekomst i omgivningen

Mindre hackspett är spridd i anslutande delar av Göteborg, vilket beror på den goda förekomsten av lämpliga livsmiljöer. Vid sökning i Artportalen (2000–2022) konstateras att fynd med häckningsindikation har gjorts runt om i Göteborgs stad (Figur 8) (ArtDatabanken 2022). Säkra häckningsfynd är ovanliga men även de är relativt spridda i kommunen. Tidigare har beståndet i Göteborg uppskattats till 40 par (Naturcentrum 2012). Nyare inventeringar saknas, men utifrån fyndbilden bedöms inte någon minskning ha skett.



Figur 8. Fynd av mindre hackspett i det omgivande landskapet.

## 2.5 Entita

### Ekologi

Entitan har en begränsad utbredning i Sverige och saknas i stort sett norr om Dalälven. Inte heller på Gotland förekommer arten. Entitan är en löv- och blandskogsfågel som föredrar ek- och hasseldominerade skogar och dungar, samt fuktiga miljöer som exempelvis alkärr med videbuskage. Även bok är ett viktigt inslag i artens revir eftersom bokollon utgör stapelföda under vintern. Entitan är en hålhäckande art. Den är dock beroende av att andra arter hackar ut trädhåll, alternativt att sådana uppstår naturligt (till exempel vid grenbrott) (ArtDatabanken 2022).

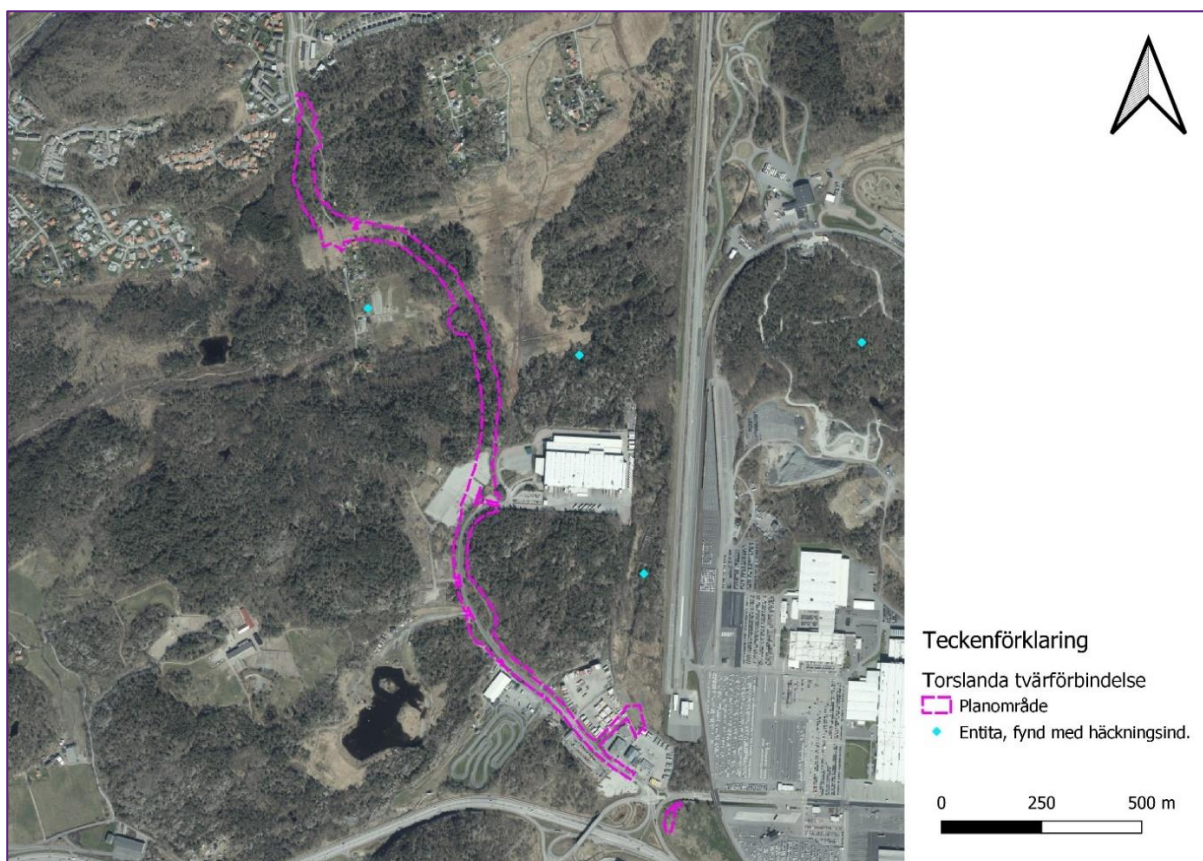
Entitan är en extrem stannfågel och även under kalla vintrar stannar individer kvar inom sina revir. Arten deltar inte heller i flyttnings- eller invasionsrörelser. Vidare har entitan förhållandevis stora revir, 4–5 hektar, vilket till exempel är betydligt större än reviren för den närbesläktade arten blåmes. Detta kan ha begränsat

förekomsten inom utbredningsområdet i takt med att landskapet i många områden har blivit uppsplittrat i små fragment. Till skillnad från många andra arter sprider sig unga entitor endast en kort sträcka från födelsereviret. Detta gör att isolerade små populationer som råkar ut för en period med ökad dödlighet, kanske till följd av kalla vintrar, i regel endast har liten chans att få påspädning från andra områden (ArtDatabanken 2022).

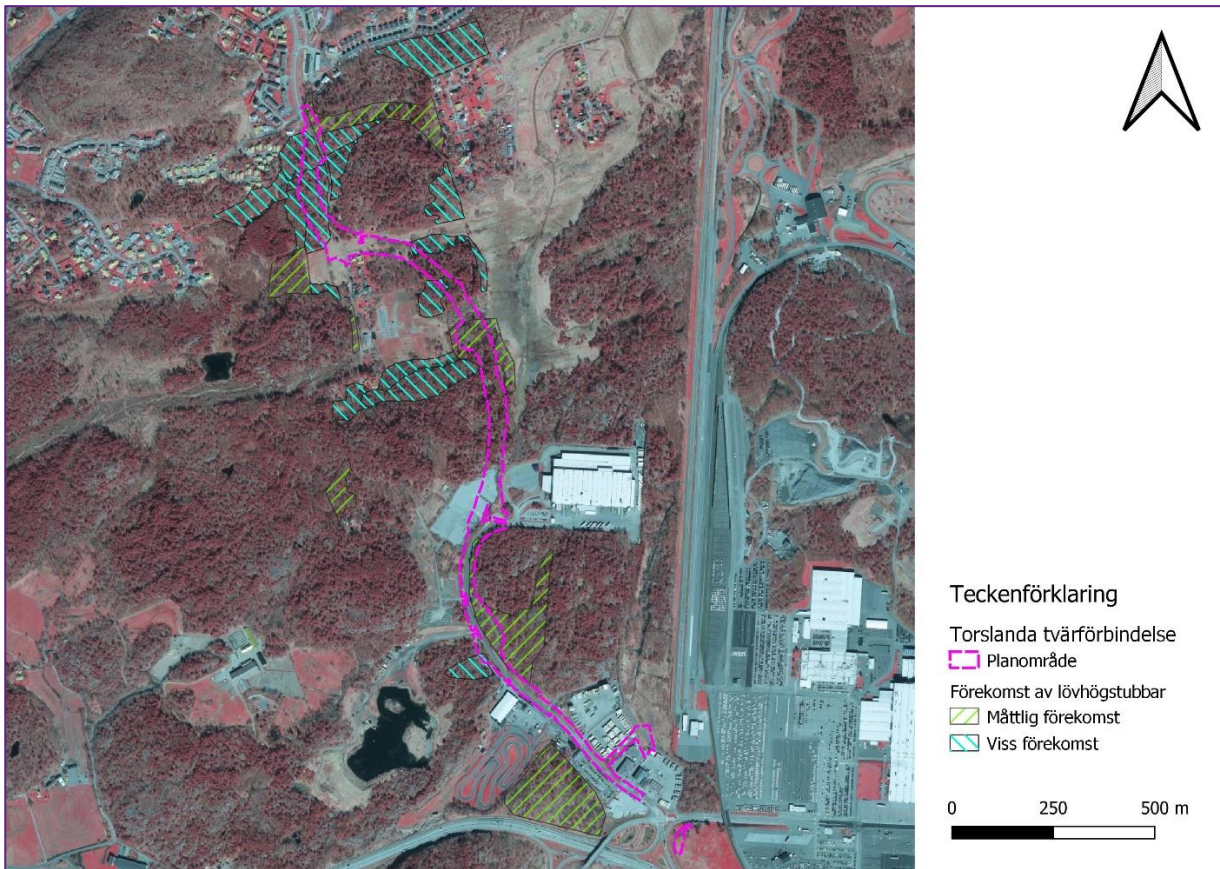
Den svenska populationen uppskattas till 90 000 par. Beståndsutvecklingen tycks vara negativ. Rödlistad, NT.

### Förekomst inom/i anslutning till planområdet

Arten noterades inte under fågelinventeringen men fynd gjordes i april 2022, vilket visar på att arten förekommer i anslutning till planområdet (Figur 9). En kartläggning av löv- och blandskogsmiljöer med högstubbar av lövträd (vilka dels erbjuder naturliga håligheter dels ofta nyttjas av arter som själva hackar ut sitt bohål) visar att potentiella livsmiljöer finns både inom och i anslutning till planområdet.



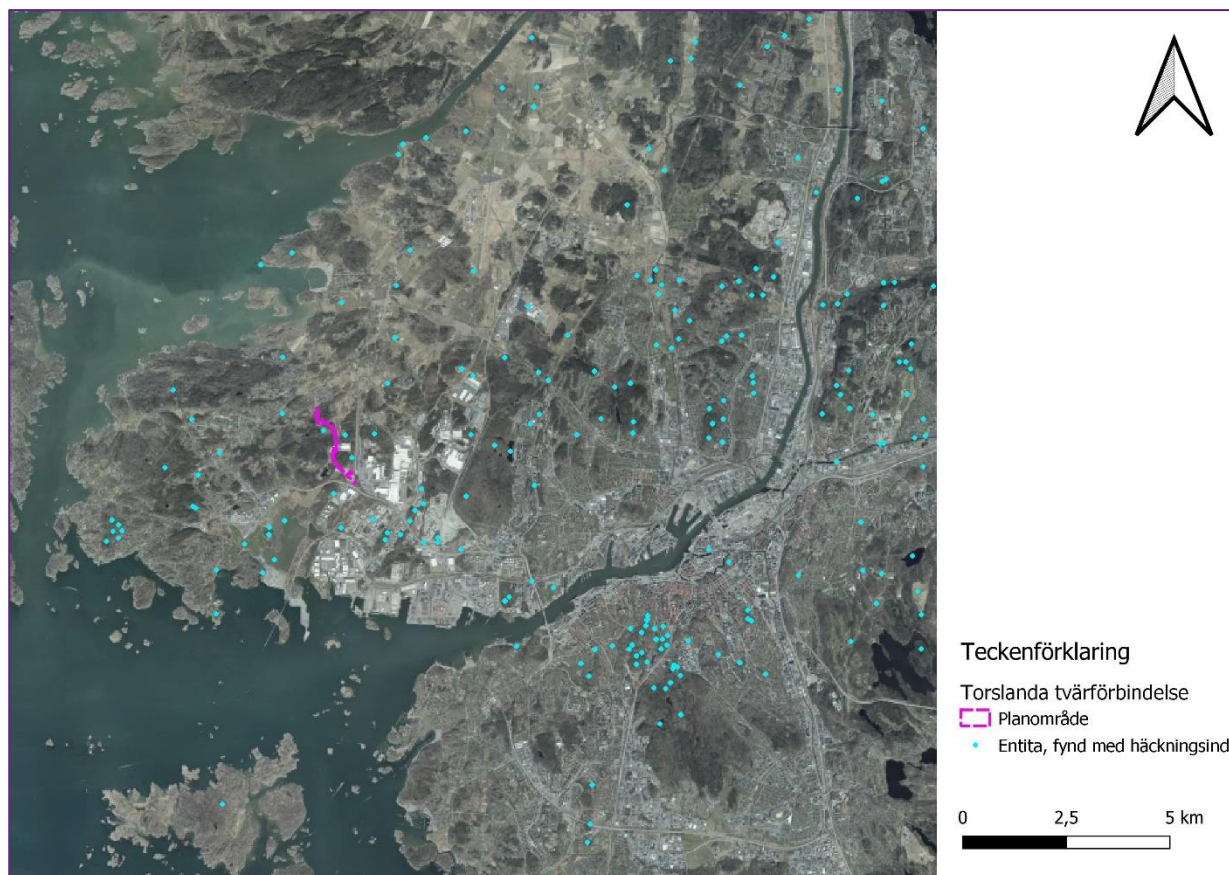
Figur 9. Fynd av entita med häckningsindikation i anslutning till planområdet, år 2000–2022.



Figur 10. Miljöer med förekomst av lövhögstubbar, vilka har potential som livsmiljö för entita.

## Förekomst i omgivningen

Vid en sökning i Artportalen (2000 – 2022) konstateras drygt 1000 fynd i kategorierna "möjlig reproduktion", "trolig reproduktion" och "säkerställd reproduktion", spritt i Göteborgs stad (Figur 11) (ArtDatabanken 2022).



Figur 11. Fynd av entita med häckningsindikation i det omgivande landskapet, år 2000–2022.

## 3 Påverkan till följd av detaljplanen

### 3.1 Större vattensalamander

Även om lämpliga lekvatten saknas inom planområdet, erbjuder det lämpliga landmiljöer som skulle kunna nyttjas av större vattensalamander. Stora delar av omgivningen är dock utpekad som lämplig livsmiljö för arten, varför det ingrepp vägen innebär inte bedöms resultera i någon habitatförlust av betydande karaktär.

Avståndet till lämpliga vatten är cirka 500–600 meter, en distans som arten ska klara av att färdas. En väg kan därför potentiellt innebära en barriär för arten, varför det teoretiskt finns en viss risk för negativ påverkan. Denna påverkan bedöms dock inte vara av sådan karaktär att artens förutsättningar att fortleva i landskapet påverkas negativt.

### 3.2 Hasselsnok

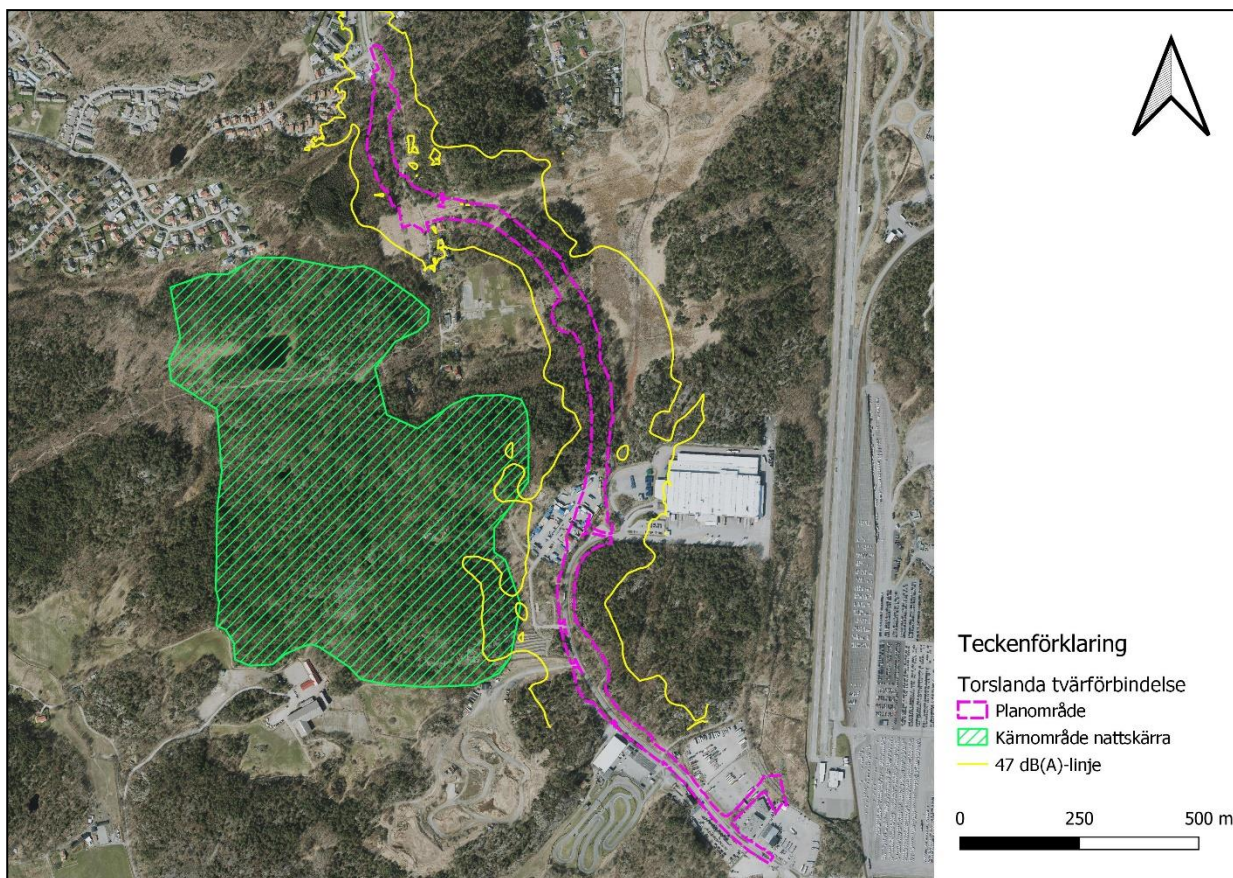
Utifrån den fyndbild som finns och de inventeringar som genomförts är bedömningen att hasselsnok inte nyttjar planområdet eller dess närmaste omgivning vid övervintring. Därigenom bedöms det inte ske några omfattande rörelser av arten inom planområdet. Således finns det ingen risk att arten påverkas negativt av projektet och det finns därför inga skäl att vidta skyddsåtgärder för hasselsnok på den aktuella platsen.

### 3.3 Nattskärra

Planområdet är beläget ett par hundra meter öster om ett utpekad kärnområde, som huvudsakligen omfattar miljöer en till ett par kilometer västerut. Såväl fynd som analys av naturmiljöns beskaffenhet bekräftar att miljöerna inom kärnområdet är intressanta för arten. Vidare har det nyligen noterats revirhävande nattskärror öster om planområdet, där det också finns lämpliga miljöer. Andelen lämplig miljö inom planområdet i sig bedöms dock som liten och det finns heller inga fynd av nattskärra inom planområdet.

Luftmiljöerna inom och i direkt anslutning till planområdet nyttjas sannolikt av nattskärran vid födosök. Eftersom arten födosöker i lufthavet ovanför bebyggelse och vägar bedöms den inte påverkas av trafiken eller vägens barriärfunktion. Arten födosöker nattetid och på relativt hög höjd, varför risken för kollisioner med bilar bedöms vara liten.

Påverkan från trafikbuller skulle dock kunna ha en negativ effekt på arten. Bland annat anger Garniel m.fl. (2007) att nattskärror störs av buller som överstiger 47 dB(A), vilket innebär risk för negativ påverkan långt från själva vägen. Genomförda bullerberäkningar visar att ljudnivåer om 47 dB(A) sprider sig cirka 100 meter från själva vägen (Figur 12). Därigenom förefaller endast vissa enskilda partier av de allra östligaste delarna av kärnområdet utsättas för potentiellt störande ljudnivåer. I områdena öster om planområdet, där fynd av arten nyligen gjorts, beräknas bullernivåerna vara under 47 dB(A). Förutsättningarna för nattskärra att även fortsättningsvis häcka inom kärnområdet bedöms därför inte ändras på ett sätt som påverkar KEF i landskapet.



Figur 12. Endast mindre delar av kärnområdet beräknas nås av ljudnivåer över 47 dBa.

### 3.4 Mindre hackspett

Planen tar cirka 2,5 hektar lämplig livsmiljö i anspråk, varav cirka 1,1 hektar hyser goda förutsättningar för häckning. Detta riskerar att påverka förutsättningarna för mindre hackspetten på ett negativt sätt. Arten är rödlistad (NT) och uppvisar på det nationella planet en populationsminskning. Samtidigt utgör den aktuella arealen endast en mindre del av den yta lämplig livsmiljö som den mindre hackspetten kräver inom sina revir. Arten är vidare tämligen spridd inom Göteborgsregionen.

Sett till exploaterings omfattning görs bedömningen att exploateringen förvisso innebär en skada på utpekade livsmiljöer men att denna är av ringa omfattning. Påverkan från detaljplaner bör därför kunna hanteras genom biotopförstärkande åtgärder i omgivningen. Därigenom bedöms förutsättningarna för arten att även fortsättningsvis nyttja planområdets omgivning inte påverkas negativt. KEF med avseende på häckningsmöjligheter för arten bibehålls således. Även om det finns beslut som pekar på att biotopförstärkande åtgärder inte är tillräckliga, anses de i det här fallet kunna räcka. Detta då ingreppet är förhållandevis litet samt att det finns lämpliga miljöer i omgivningen att arbeta med.

Biotopförstärkande åtgärder innefattar bland annat kapning av träd till högstubbar och ringbarkning av grenar på lövträd. Sådana åtgärder skapar fler potentiella häckningsträd och förbättrar förutsättningarna för födosök. Åtgärderna genomförs lämpligen på en yta motsvarande den som tas i anspråk av detaljplanen. Fokus bör

vara områden som pekats ut som mindre lämpliga eller lämpliga livsmiljöer för arten. Det är även av vikt att åtgärderna påbörjas ett antal år före exploateringen, samt att det därefter sker ett kontinuerligt arbete under ett antal års tid. På så vis skapas den kontinuitet som krävs för att åtgärderna ska få önskad effekt.

Även vid tolkning mot den lagstiftning som träder i kraft 1 oktober görs bedömningen att det behövs biotopförstärkande åtgärder för att undvika att punkt 4 aktualiseras. Arten är rödlistad och uppvisar en negativ populationsutveckling på nationell nivå, varför den kan anses beröras av de nya formuleringarna i 4 § Artskyddsförordningen. Hur ändringen kommer att tolkas i praktiken är dock i dagsläget oklart. Eftersom den mindre hackspetten är förhållandevis spridd i Göteborgsregionen skulle en annan bedömning vara möjlig. Detta då exploateringen inte är av sådan grad att den bedöms ha en negativ påverkan på möjligheten att bibehålla populationen på en tillfredsställande nivå.

### 3.5 Entita

De närmaste fynden av entita är rapporterade från ett område väster om planområdet. Inräknat en buffertzon på ett par hundra meter runt fyndplatsen är det rimligt att anta att fyndet är kopplat till ett revir som huvudsakligen utgörs av ett sumpskogsområde med videbuskage i brynzonerna, främst beläget väster om planområdet. På grund av entitans relativt stora revir (i genomsnitt fem hektar) är det dock sannolikt att det även sträcker sig in i planområdet, varför det föreligger en risk för påverkan på det troliga reviret.

Totalt beräknas cirka 2,5 hektar potentiell livsmiljö på ett direkt sätt beröras av planen, en yta motsvarande cirka 50 procent av artens genomsnittliga revirstorlek. Det är därför sannolikt att detaljplanen påverkar förutsättningarna för arten att häcka i planområdets direkta omgivning, åtminstone i samma omfattning som idag. Biotopförstärkande åtgärder, som exempelvis kapning av träd till högstubbar och uppsättning av holkar, skulle möjligen kunna hantera habitatförlusten. Även om det finns beslut som pekar på att biotopförstärkande åtgärder inte är tillräckliga, finns det i det här fallet en del lämpliga miljöer att arbeta med. En förutsättning är dock att arbetet med åtgärder påbörjas ett antal år innan exploateringsstart, så att de hinner ha en viss positiv effekt på habitatkvaliteten i de områden där de genomförs. Vidare behöver åtgärderna fortlöpa över ett antal år för att det kontinuerligt ska tillföras de strukturer entitan kräver av sin livsmiljö. Det går dock inte att utesluta påverkan på KEF avseende häckningsmiljöer för arten.

Även vid tolkning mot den lagstiftning som träder i kraft 1 oktober görs bedömningen att det behövs biotopförstärkande åtgärder för att undvika att punkt 4 aktualiseras. Entitan är rödlistad och populationen minskar, varför den kan anses beröras av de nya formuleringarna i 4 § Artskyddsförordningen. Hur ändringen kommer att tolkas i praktiken är dock i dagsläget oklart. Eftersom entitan är förhållandevis spridd i Göteborgsregionen skulle en annan bedömning vara möjlig. Detta då exploateringen inte är av sådan grad att den bedöms ha en negativ påverkan på möjligheten att bibehålla populationen på en tillfredsställande nivå.

## 4 Referenser

Andrén, C. 2021. *Riktad inventering av hasselsnok vid möjlig övervintringsplats – Torslanda tvärförbindelse*. Korsviken Natur.

ArtDatabanken 2021a. *Artportalen*: [www.artportalen.se](http://www.artportalen.se). Sidan kontrollerad i april 2021.

ArtDatabanken 2021b. *Artfakta*: [www.artfakta.se](http://www.artfakta.se). Sidan kontrollerad i april 2021.

ArtDatabanken 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Artskyddsförordningen 2007:845.

Arveström, M. 2022, *Artskyddsutredning fåglar, Torslanda tvärförbindelse*

Calluna 2010. *Utredning om större vattensalamander vid Tvärförbindelsen Torslanda*.

Miljödepartementet 2022. Förordning om ändring i artskyddsförordningen (2007:845)- Fm 2022:5

Stadsbyggnadskontoret 2005. *Miljökonsekvensbeskrivning - Strategisk miljöbedömning av program för tvärförbindelser i Torslanda*. December 2005